

РАЦІОНАЛЬНА ОРГАНІЗАЦІЯ ВИРОБНИЦТВА ТА ПРАЦІ НА ПІДПРИЄМСТВІ

НТУ «Дніпровська політехніка»

Ковбик Анна Андріївна

Науковий керівник: д.е.н., проф. Трифонова Олена Василівна

У сучасному світі в умовах глобалізації та великої конкуренції питання ефективності діяльності виробництва є актуальним та важливим для будь-якого підприємства. Саме від того, наскільки раціонально організовано виробництво та праця в компанії залежить її прибутковість, конкурентоспроможність та взагалі можливість подальшого розвитку чи розширення.

Автори навчального посібника «Економіка та організація виробництва» пропонують таке визначення організації виробництва: «Організація виробництва – це комплекс заходів, спрямованих на раціональне поєднання процесів праці з речовинними елементами виробництва в просторі та часі з метою підвищення ефективності виробництва, тобто досягнення поставлених завдань у найкоротший строк за найкращого використання виробничих ресурсів» [1].

Тому раціональна організація виробництва – процес, за якого забезпечується оптимальне використання ресурсів підприємства для досягнення високого рівня продуктивності праці персоналу та ефективності виробництва.

У таблиці 1 наведено методи, за допомогою яких, на думку В.В. Прохорової та О.Ю. Давидової [2], забезпечується раціональна організація виробництва.

Таблиця 1

Методи організації виробництва (складено автором за [2, с. 69-80])

Метод організації виробництва	Сутність
Потокове виробництво	Метод організації виробництва за якого усі матеріали, обладнання, робочі місця та час були використані максимально ефективно
Непотокове виробництво	Метод організації виробництва за якого продукція виготовляється окремими операціями, які виконуються на різних робочих місцях і застосовуючи різні види технологій

Разом з тим, ці два методи організації виробництва охоплюють планування виробництва задля досягнення ефективного використання ресурсів, також передбачають контроль якості виробленої продукції та орієнтовані на забезпечення високого рівня продуктивності праці робітників.

Мазурець Т. у своїй статті підкреслює, що «організація праці на підприємстві – це система виробничих взаємозв'язків працівників із засобами виробництва та між собою, що утворює певний порядок здійснення трудового процесу» [3].

Отже, раціональна організація праці – це підхід до організації робочого процесу, за якого досягається оптимізація виробництва, зменшення витрат та підвищення продуктивності праці робітників на виробництві.

За допомогою раціональної організації праці підвищується ефективність виробництва та якість продукції, знижуються виробничі витрати.

У раціональної організації виробництва та праці існують певні переваги та недоліки. Таким чином, у своїй роботах І.В. Причепи та Л.П. Руда підкреслюють певні переваги [1], а В.В. Прохорова та О.Ю. Давидова [2] виділяють недоліки. Зіставлення переваг та недоліків наведено у таблиці 2.

Таблиця 2

Переваги та недоліки раціональної організації виробництва та праці (складено автором за [1-2])

Переваги	Недоліки
Підвищення продуктивності праці	Потреба в компетентному персоналі
Підвищення якості продукції	Надмірна стандартизація
Зменшення витрат	Висока вартість провадження
Збільшення рівня конкурентоспроможності	Залежність від технологій

Раціональна організація виробництва та праці є важливим чинником підвищення економічної ефективності діяльності підприємства. Вона передбачає систематичний підхід до управління усіма процесами виробництва та праці, використання сучасних методів організації та інструментів автоматизації виробництва, а також оптимізацію використання ресурсів, за рахунок чого відбувається зменшення виробничих витрат і підвищення якості продукції.

Отже, для забезпечення раціональної організації виробництва та праці на сучасних підприємствах необхідно бути готовим стикнутися з труднощами та проблемами та необхідністю їхнього вирішення, а також мати достатню кількість ресурсів для впровадження нових методів та технологій.

Перелік посилань

1. Економіка та організація виробництва : навч. посібник / Уклад. І.В. Причепи, Л.П. Руда. – Вінниця : ВНТУ, 2017. – 186 с. URL: https://web.posibnyku.vntu.edu.ua/fmib/35prychepa_ekonomika_ta_organizaciya_vyr_obnictva/index.html (дата звернення 25.03.2023).

2. Прохорова В.В. Організація виробництва : навч. посібник / В.В. Прохорова, О.Ю. Давидова. – Х. : Вид-во Іванченко І.С., 2018. – 275 с. URL: <http://xn--e1ajqk.kiev.ua/wp-content/uploads/2019/12/Organizacziya-virobnictva-Prohorov-V.-V..pdf> (дата звернення 25.03.2023)

3. Мазурець Т. Наукова організація праці на робочому місці. Південно-Східне міжрегіональне управління Державної служби з питань праці. URL: <https://dp.dsp.gov.ua/novyny/naukova-orhanizatsiia-pratsi-na-robochomu-mistsi/> (дата звернення 25.03.2023).